

**USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA PRAVNIM
TEKOVINAMA EVROPSKE UNIJE**

Priradio: redovni profesor dr Milorad Bejatović

**HARMONISATION OF LEGISLATION WITH THE EUROPEAN
UNION ACQUIS**

Edited by: Full Professor Milorad Bejatović, Ph.D.

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija Novi Sad
Faculty of Law for Business and Judiciary
University Business Academy Novi Sad

Novi Sad 2016.

Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa održanog
od 22. – 24. septembra 2016. godine u Novom Sadu
u organizaciji Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu.

Izdavač:

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Geri Karolja br. 1, telefon: 021 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Recezeni:

Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Željko Bjelajac
Prof. dr Miloš Marković
Prof. dr Milutin Đuričić
Prof. dr Nenad Avramović

Prof. dr Zdravko Jež
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Darko Golić
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić

Za izdavača:

Prof. dr Marko Carić

Urednik:

Prof. dr Milorad Bejatović

Štampa:

Štamparija FELJTON, Novi Sad

Tiraž: 150

ISBN 978-86-6019-066-8

Programski odbor:

- Prof. dr MARKO CARIĆ |Dekan Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD BEJATOVIĆ |Prodekan i redovni profesor Pravnog fakulteta za
privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu |
Republika Srbija
- Akademik prof. dr MIODRAG N. SIMOVIĆ |Potpredsednik Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
- Prof. dr BORČE DAVITKOVSKI |Dekan Pravnog fakulteta „Justinijan Prvi“
Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ u Skoplju |Republika Makedonija
- Prof. dr KOSTADIN PUŠARA | Redovni profesor – emeritus i Specijalni savet-
nik na Univerzitetu Ujedinjenih nacija za mir i razvoj u Beogradu |Republika
Srbija
- Prof. dr DRAGAN MRKŠIĆ |Redovni profesor Fakulteta tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu |Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD ČUPURDIJA| Veleučilište s pravom javnosti BALTAZAR
ZAPREŠIĆ| Republika Hrvatska
- Prof. dr SEBASTIAN SPINEI | Vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta
„Lućian Blaga“ u Sibiu |Rumunija

Organizacioni odbor:

- Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Nikola Čirović
Prof. dr Miloš Marković
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić
Dipl. pravnik Tamara Preradović

Sekretar organizacionog odbora:

Msr Nenad Stefanović

UDK: 343.815/.819

Prof. dr Ivan Joksić / Ivan Joksic, Ph.D.

Vanredni Profesor na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe,

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu

Associate Professor at Faculty of Law, University Business Academy in Novi Sad

E – mail: ijoksic@hotmail.rs

INSTITUCIONALNE VASPITNE MERE

Institutional Corrective Measures

A b s t r a k t :

Krivičnopravni status maloletnika je na različit način postavljen u pojedinim zakonodavstvima. On se kretao paralelno sa promenama u krivičnom zakonodavstvu koje su praćene uvođenjem savremenijih zakonskih rešenja. Uzimajući u obzir prostorne i vremenske dimenzije maloletničke delinkvencije možemo uočiti različite načine krivične reakcije prema maloletnicima. Ona se najpre kretala na liniji nešto blažeg kažnjavanja u odnosu na punoletna lica. Međutim, kako je prodirala ideja o resocijativnom karakteru krivičnih sankcija, počelo se tragati za rešenjima koja bi sadržala posebne krivične sankcije predviđene samo za maloletnike. Reč je o vaspitnim merama koje dobijaju status osnovnih ili glavnih maloletničkih krivičnih sankcija.

U našem zakonodavstvu se vaspitne mere mogu podeliti na osnovu više različitih kriterijuma. Jedan od njih je na vaninstitucionalne i institucionalne vaspitne mere, što podrazumeva primenu tretmana na slobodi ili pak u posebnoj ustanovi. Uvažavajući činjenicu da se poslednjih godina beleži povećana stopa maloletničkog kriminaliteta, kao i povećani procenat krivičnih dela u kojima se koristi nasilje, mi ćemo ukazati na specifičnosti institucionalnih vaspitnih mera. One u sebi sadrže značajna ograničenja koja u određenim segmentima dobijaju obrise kazne.

Ključne reči: *maloletnička delinkvencija, prevaspitavanje, zavodske vaspitne mere, vaspitni tretman.*

A b s t r a c t :

Criminal and legal status of minors is set differently in different jurisdictions. He moved in parallel with changes in criminal legislation which are accompanied by the introduction of more modern legislation. Taking into account the spatial and temporal dimensions of juvenile crime, we can see a variety of ways criminal

reactions against minors. She moved to the first line is somewhat less punishment compared to adults. However, as the idea of penetrating redirected nature of criminal sanctions, began to look for solutions that would contain specific criminal sanctions provided only for minors. It is the corrective measures they acquire the status of primary or main juvenile criminal sanctions.

In our legislation corrective measures can be divided based on several different criteria. One of them is the non-institutional and institutional educational measure, which involves the use of treatment at liberty or in a separate institution. Considering the fact that in recent years there has been an increased rate of juvenile crime as well as increasing the percentage of crimes that use violence, we will point out the specifics of institutional educational measures. They contain significant restrictions in certain segments receive the outlines penalties.

Keywords: *juvenile delinquency, rehabilitation, institutional corrective measures, correctional treatment.*

UVODNA RAZMATRANJA

Maloletnička delinkvencija nije pojava koju treba vezivati isključivo za savremeno društvo. Umesto toga je neophodno uzeti u obzir i vremenske i prostorne dimenzije različitih oblika asocijalnih i delinkventnih postupaka maloletnika. U prvim pisanim pravnim spomenicima možemo uočiti, samo u izvesnom smislu, blaži odnos zakonodavca prema maloletnicima. On se sastojao u propisivanju blažih vrsta kazni ili pak blaže mere istih vrsta kazni predviđenih za punoletna lica. Otuda, kao zajednički imenitelj ranije kaznene reakcije prema maloletnicima, možemo navesti prisustvo blažeg odnosa na području propisivanja i izvršenja kazni prema maloletnicima.¹ Međutim, period druge polovine prošlog veka obeležio je uvođenje značajnih novina u pogledu krivične reakcije. Uvode se posebne vrste krivičnih sankcija predviđenih samo za maloletnike pod nazivom vaspitne mere. Njima se nastoje ostvariti višestruki (pre)vaspitni efekti na području specijalne, a kod institucionalnih vaspitnih mera i generalne prevencije.

S obzirom da institucionalne vaspitne mere sadrže značajna ograničenja, u pogledu slobode kretanja i postupanja maloletnika, neophodno je ukazati na zakonske okvire kojima su one omeđene.² Na taj način je moguće razumeti *ratio legis* njihovog postojanja i mogućnosti koje stoje na raspolaganju sudu koji ih izriče i vaspitno-popravnim ustanovama u kojima se one izvršavaju. Stoga ćemo u skladu sa postojećim zakonskim rešenjima ukazati na specifičnosti zavodskih vaspitnih mera.³

1 Joksić, I., (2011). Kažnjavanje maloletnika u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske. Bezbednost (2), str. 134.

2 Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, Službeni glasnik RS, br. 85/05;

3 Primenjivost zakonskih rešenja treba ceniti u odnosu na prisutne nedostatke odgovarajućih ustanova za izvršavanje vaspitne mere upućivanja u vaspitnu ustanovu i vaspitne mere

ZAVODSKE MERE

Zavodske mere se mogu izreći maloletniku prema kome je potrebno preduzeti trajnije mere vaspitavanja, lečenja i osposobljavanja, uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine. Ove mere pripadaju trećoj vrsti ili grupi vaspitnih mera. Razloge za primenu ovih mera treba potražiti u intenciji zakonodavca da primenu zavodskih vaspitnih mera svede kao krajnje sredstvo (*ultima ratio*). U tom smislu, ukoliko povučemo paralelu, kao što je maloletnički zatvor (krajnje, izuzetno sredstvo) u odnosu na vaspitne mere, to su zavodske mere poslednje sredstvo u odnosu prema ostalim vaspitnim merama. Pri tome, ove mere mogu trajati samo onoliko vremena koliko je potrebno da bi se ostvarila njihova svrha. To praktično znači da se njihova opravdanost preispituje sve vreme izvršenja. Ujedno, zavodske mere predstavljaju najteže vaspitne mere koje se mogu izreći maloletnicima. One u sebi sadrže brojna ograničenja koja, u određenim segmentima njihovog izvršenja, bivaju jednaka ili čak prevazilaze maloletnički zatvor.

Primena zavodskih mera podrazumeva postojanje, odnosno prisustvo dve vrste okolnosti i to: stanje ili stepen vaspitne zapuštenosti maloletnika (subjektivne okolnosti) i stanje socijalne sredine u kojoj maloletnik živi (objektivne okolnosti). U pogledu prve vrste okolnosti sud, u svakom konkretnom slučaju, procenjuje okolnosti vezane za stepen vaspitne zapuštenosti maloletnika. Naime, stanje vaspitne zapuštenosti maloletnika mora biti tog stepena i intenziteta da nije moguća primena neke od mera pojačanog nadzora. Druga vrsta okolnosti se temelji na činjenicama koje ukazuju da je stanje socijalne sredine u kojoj maloletnik živi, u toj meri nepovoljno po njegov dalji razvoj, da primena neke od mera pojačanog nadzora ne bi mogla da ostvari svoju svrhu. Stoga je potrebno izreći neku od mera institucionalnog karaktera kojima se maloletnik izoluje iz dotadašnje (primarne) sredine i upućuje na boravak u instituciju uz primenu odgovarajućeg tretmana.

Zakon o maloletnicima je predvideo tri zavodske mere: upućivanje u vaspitnu ustanovu; upućivanje u vaspitno-popravni dom; upućivanje u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje.

1. Upućivanje u vaspitnu ustanovu

Upućivanje u vaspitnu ustanovu (član 20. Zakona o maloletnicima) se izriče kada maloletnika treba izdvojiti iz dotadašnje sredine i obezbediti mu pomoć i stalni nadzor od strane stručnih lica (stav 1.). Dakle, osim opšte odrednice svih zavodskih mera, koja se odnosi na izdvajanje maloletnika iz dotadašnje sredine, za primenu ove zavodske mere potrebno je ispuniti još dva uslova, kao što su: pružanje pomoći i stalni nadzor.

Pružanje pomoći maloletniku u vaspitnoj ustanovi sadrži stručnu pomoć osoblja unutar ustanove. Međutim, pružanje pomoći se mora kretati u okvirima

upućivanja u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje. Perić, O. et. al., (2008). Politika izricanja krivičnih sankcija prema maloletnicima u Republici Srbiji, Beograd, Centar za mir i razvoj demokratije, str. 138–139.

sačinjenog programa za primenu ove zavodske mere u vaspitnoj ustanovi. Program obuhvata široku lepezu terapijskih mera koje su prilagođene maloletniku i stanju u kome se on nalazi. Vršenje stručnog nadzora nad maloletnikom u skladu je sa intencijom zakonodavca da obezbedi adekvatnu primenu tretmana prema maloletniku.

Interesantno je navesti da se ova zavodska mera izvršava u ustanovama mešovitog tipa. U ovim ustanovama se, osim maloletnih učinilaca krivičnih dela, smeštaju i maloletnici sa drugim nedostacima i poremećajima (vaspitanje zapušteni, zanemareni, zaostali u razvoju, maloletnici smešteni preko organa starateljstva i slično).⁴ Trajanje ove zavodske mere je vremenski ograničeno na najmanje šest meseci, a najduže dve godine. Međutim, sud svakih šest meseci razmatra mogućnosti za obustavu ove mere ili njenu zamenu sa drugom vaspitnom merom. Prema tome, ova zavodska mera je relativno neodređenog vremenskog trajanja jer sud, prilikom njenog izricanja, ne određuje unapred njeno trajanje, već se o tome naknadno odlučuje.⁵

2. Upućivanje u vaspitno-popravni dom

Upućivanje u vaspitno-popravni dom (član 21. Zakona o maloletnicima) se izriče maloletniku prema kome, pored izdvajanja iz dotadašnje sredine, treba primeniti pojačane mere nadzora i posebne stručne programe vaspitavanja (stav 1.). Ova zavodska mera predstavlja najtežu vaspitnu meru, jer se po svojim obeležjima, kao i načinom izvršenja graniči sa maloletničkim zatvorom. Izricanjem ove zavodske mere maloletnik se upućuje, odnosno smešta u posebnu ustanovu, koja služi isključivo za njeno izvršenje.⁶ U vaspitno-popravnom domu maloletniku treba da bude obezbeđena zaštita i pomoć, treba da se nad njim vrši nadzor radi vaspitavanja i daljeg pravilnog razvoja. Nadalje, neophodno je stvoriti uslove da maloletnici steknu adekvatno obrazovanje, kao i da se kod njih stvore ili razviju pozitivne lične osobine i sistem vrednosti.⁷

Kriterijumi za izbor ove zavodske mere bliže su određeni u stavu 2., istog člana. Sud prilikom odlučivanja o ovoj meri uzima u obzir sledeće okolnosti: a)

4 Soković, S., Bejatović, S., (2009). Maloletničko krivično pravo, Kragujevac, Pravni fakultet, str. 87.

5 Ovu odredbu treba povezati sa opštim karakteristikama zavodskih mera. S obzirom da su one poslednje sredstvo kojem se pribegava, neophodno je stalno pronalaziti pogodnije mogućnosti kako bi se ova vaspitna mera zamenila alternativnom sankcijom. Perić, O., (2007), Komentar Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, Beograd, Službeni glasnik, str. 55.

6 Upravo je u tome suština ove zavodske vaspitne mere jer se prema maloletniku, osim izdvajanja iz dotadašnje sredine, trebaju primeniti pojačane mere nadzora i posebni stručni programi vaspitavanja. Kutlešić, V. et. al., (2005), Model izvršenja zavodske mere upućivanja u vaspitno-popravni dom u: Radovanović, D. (urednik), Kazneno zakonodavstvo, progresivna ili regresivna rešenja, Beograd, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Viša škola unutrašnjih poslova, str. 501 i dalje.

7 Konstantinović-Vilić, S., Kostić, M., (2011). Sistem izvršenja krivičnih sankcija i penalni tretman u Srbiji, Niš, Centar za publikacije - Pravni fakultet, str. 166.

raniji život maloletnika, kao što su stepen poremećaja ponašanja, težina i priroda učinjenog krivičnog dela i b) okolnost da li je prema maloletniku ranije bila izrečena neka krivična ili prekršajna sankcija. Navedene okolnosti imaju dvostruki cilj i to: da pruže potpunu sliku o maloletniku, ali i o samom učinjenom krivičnom delu. Stoga, sud mora da poseduje relevantne podatke, odnosno dokumente o ranijem životu maloletnika, podatke o stepenu njegovog poremećaja u ponašanju, kao i okolnostima da li je prema njemu već vođena neka vrsta postupka koja je rezultirala izricanjem krivične ili prekršajne sankcije. Navedene okolnosti možemo označiti kao subjektivne, s obzirom da se tiču maloletnog učinioca krivičnog dela. Međutim, u okolnosti objektivne prirode možemo svrstati one koje se odnose na učinjeno krivično delo, tj. njegovu težinu i prirodu. S obzirom na prisustvo elemenata represivnog karaktera u sadržaju ove mere, što je približava kazni maloletničkog zatvora, težina i priroda krivičnog dela predstavljaju važne okolnosti pri opredeljivanju suda za njenim izricanjem.

Slično kao i kod zavodske mere upućivanje u vaspitnu ustanovu, propisano vremensko trajanje ima relativni karakter. U tom smislu, zakonodavac je ograničio vremensko trajanje ove mere na najmanje šest meseci, a najduže četiri godine, s tim što sud svakih šest meseci razmatra mogućnosti za obustavu ove mere ili njenu zamenu sa drugom vaspitnom merom. Dakle, sud pri izricanju ove mere ne određuje unapred njeno vremensko trajanje.

Institut uslovnog otpusta je zakonodavac predvideo na istovetan način i za upućivanje u vaspitnu ustanovu i za upućivanje u vaspitno-popravni dom.⁸ Stoga, maloletnika koji je u vaspitnoj ustanovi ili u vaspitno-popravnom domu proveo najmanje šest meseci, sud može uslovno otpustiti iz zavoda odnosno ustanove, ako se na osnovu uspeha postignutog u vaspitanju može osnovano očekivati da on neće ubuduće vršiti krivična dela i da će se u sredini u kojoj bude živio dobro vladati (član 22. stav 1. Zakona o maloletnicima). Prema tome, kriterijume za primenu uslovnog otpusta možemo podeliti na: protok vremena i postignuti uspeh u vaspitavanju maloletnika. Primena uslovnog otpusta može sadržati samo uslovno otpuštanje (bez dodatnih obaveza) ili pak otpust koji prati određivanje mera pojačanog nadzora, uz mogućnost primene jedne ili više posebnih obaveza.

Uslovni otpust traje najduže do isteka zakonskog roka upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitno-popravni dom, ako pre toga sud nije obustavio izvršenje vaspitne mere ili je zamenio drugom merom (stav 3.). Do opozivanja uslovnog otpusta, koji je fakultativnog karaktera, može doći iz različitih alternativno navedenih razloga: 1. ako maloletnik učini novo krivično delo, 2. ako određena mera pojačanog nadzora ne ostvaruje svoju svrhu i 3. ako maloletnik ne ispunjava posebne obaveze koje su mu određene. Zakon, takođe, određuje da se vreme provedeno na uslovnom otpustu ne uračunava u zakonsko trajanje izrečene vaspitne mere (stav 4.).

⁸ Proširenom primenom uslovnog otpusta, na obe vaspitne mere, ispoštovane su preporuke sadržane u nekim međunarodnim dokumentima koji se zalažu za ekstenzivniju primenu ovog instituta. Perić, O., *op. cit.*, str. 57-58.

3. Upućivanje u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje

Upućivanje u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje (član 23. Zakona o maloletnicima) se izriče prema maloletniku ometenom u psihofizičkom razvoju ili sa psihičkim poremećajima (stav 1.). Međutim, specifičnost ove mere se sastoji u činjenici da se ona može izreći u dva slučaja i to: fakultativno, umesto mere upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitno-popravni dom (prvi slučaj), ili obligatorno, umesto mere bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi (drugi slučaj).

Pitanje trajanja ove zavodske mere različito je zakonski regulisano. Stoga, možemo izdvojiti dve situacije: a) ako je ova zavodska mera izrečena umesto mere upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitno-popravni dom, maloletnik u posebnoj ustanovi za izvršenje ove mere može da ostane najviše tri godine; b) ako je ova zavodska mera izrečena umesto mere bezbednosti, maloletnik ostaje u ustanovu za lečenje i osposobljavanje dokle god je potrebno, ali kada navrší dvadeset jednu godinu izvršenje mere se nastavlja u ustanovi u kojoj se izvršava mera bezbednosti „obavezno lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi“.⁹

Prilikom izricanja konkretne vaspitne mere maloletniku, sudu nisu poznate sve buduće okolnosti vezane za dalju sudbinu izrečene mere. Preciznije, sud ne može da predvidi rezultate u procesu vaspitavanja maloletnika i eventualne prepreke i teškoće u izvršenju izrečene vaspitne mere. Zato je zakonodavac dozvolio sudu mogućnost da promeni svoju odluku, u smislu obustave izvršenja i zamene izrečene vaspitne mere nekom drugom vaspitnom merom.

Prema članu 24. stav 1. Zakona o maloletnicima, mogućnost obustave izvršenja i zamene izrečene vaspitne mere, svedena je na tri moguće situacije: a) ako se posle donošenja odluke o izricanju posebne obaveze, mere pojačanog nadzora ili zavodske mere, naknadno pojave okolnosti kojih nije bilo u vreme donošenja odluke ili se za njih nije znalo, a koje bi značajno uticale na izbor vaspitne mere; b) ako se odluka ne može izvršiti usled odbijanja maloletnika ili njegovih roditelja, usvojioca, odnosno staraoca da postupe po izrečenoj meri ili po nalogu onoga ko meru izvršava; c) ako nastupe druge okolnosti predviđene zakonom, a one bi bile od uticaja na donošenje odluke o vaspitnoj meri.

Polazeći od postignutog uspeha u vaspitavanju izrečene vaspitne mere, zakonodavac je predvideo mogućnost primene instituta obustave ili zamene nekom drugom merom, kojom će se bolje postići svrha vaspitnih mera. Pri tome, predviđena su i određena ograničenja, tako što se (stav 2.): a) izvršenje mere upućivanja u vaspitnu ustanovu ne može obustaviti pre isteka roka od šest meseci, a do isteka ovog roka može se zameniti merom pojačanog nadzora uz dnevni boravak u odgovarajućoj ustanovi za vaspitavanje i obrazovanje maloletnika, merom upućivanja maloletnika u vaspitno-popravni dom ili u posebnu ustanovu za lečenje

⁹ Ovo rešenje je očekivana posledica činjenice da zavodska mera upućivanja u ustanovu za lečenje i osposobljavanje, kao supstitut mere bezbednosti medicinskog karaktera, deli i njenu sudbinu u pogledu trajanja. Knežević, S., (2010). Maloletničko krivično pravo, Niš, Centar za publikacije - Pravni fakultet, str. 68.

i osposobljavanje; b) izvršenje mere upućivanja u vaspitno-popravni dom ne može obustaviti pre isteka roka od šest meseci, a do isteka ovog roka može se zameniti merom upućivanja maloletnika u vaspitnu ustanovu ili u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje.

Zakon o maloletnicima predviđa mogućnost ponovnog odlučivanja o vaspitnim merama. Ova zakonska mogućnost predstavlja jedan vid kompenzacije za zastarelost izvršenja vaspitnih mera. Pri tome, jedino sudski ukor ne podleže mogućnosti ponovnog odlučivanja, s obzirom da se njegovim izricanjem maloletniku ova mera momentalno izvršava. Bliže uslove za primenu ove zakonske mogućnosti propisuje član 25. Zakona o maloletnicima: Ako je od pravosnažnosti odluke kojom je izrečena neka od mera posebnih obaveza ili mera pojačanog nadzora proteklo više od šest meseci ili ako je od pravosnažnosti odluke kojom je izrečena zavodska mera proteklo više od jedne godine, a izvršenje nije započeto, sud će ponovo ceniti potrebu izvršenja izrečene mere. Shodno tome, sud može trojako odlučiti: a) da se ranije izrečena vaspitna mera izvrši; b) da se ranije izrečena vaspitna mera ne izvrši; c) da se ranije izrečena vaspitna mera zameni nekom drugom merom.

Iako zakonodavac, u navednom članu, o tome eksplicitno ne govori, kriterijume u pogledu ponovnog odlučivanja o vaspitnim merama treba, po pravilu, vezivati za ličnost maloletnika i sredinu u kojoj je do tada živeo. U tom smislu, sud će procenjivati sve okolnosti vezane za njegovu ličnost i socijalnu sredinu u proteklom vremenskom periodu (više od šest meseci, odnosno više godinu dana), kako bi utvrdio da li i dalje postoji potreba za izvršenjem izrečenih vaspitnih mera. Pri tome, sud mora da vodi računa o posledicama prelaska maloletnika u drugu starosnu kategoriju.

Kod izricanja vaspitnih mera za krivična dela u sticaju primenjuju se posebna pravila (član 26. Zakona o maloletnicima). Tako, sud jedinstveno ceni sva krivična dela koja je izvršio maloletnik, ali izriče samo jednu vaspitnu meru. Sud na isti način postupa i u slučaju da posle izrečene vaspitne mere utvrdi da je maloletnik, pre ili posle njenog izricanja, učinio neko drugo krivično delo (stav 2.).

ZAKLJUČAK

Zavodske mere predstavljaju posebnu vrstu vaspitnih mera koje uključuju institucionalni boravak maloletnika. Njima se nastoje postići višestruki efekti usmereni na prevaspitanje maloletnika i njegovo ponovno vraćanje u društvenu zajednicu. Izricanje zavodskih mera je u suprotnosti sa preporukama prisutnim u važećim međunarodnim pravnim instrumentima (Konvencija o pravima deteta) da maloletniku treba odrediti tretman na slobodi u okviru neke od vaninstitucionalnih mera.

U našem zakonodavstvu se zavodske vaspitne mere dele u tri posebne vrste i to: upućivanje u vaspitnu ustanovu; upućivanje u vaspitno-popravni dom; upućivanje u ustanovu za lečenje i osposobljavanje. U svakoj od ovih mera se maloletnik podvrgava posebnom (institucionalnom) tretmanu koji sadrži broja

ograničenja. Takođe je predviđena mogućnost zamene jedne vaspitne mere drugom što je neposredno uslovljeno postignutim uspehom.

Razmatrajući propisane uslove za izricanje i način njihovog izvršenja, možemo uočiti da su zavodske mere najteža vrsta vaspitnih mera. Otuda leži posebna odgovornost na onima koji sprovode tretman jer od njih velikim delom zavisi sam uspeh resocijativnog tretmana. Međutim, stanje u ustanovama gde se prve dve zavodske mere izvršavaju, kao i odsustvo specijalizovane ustanove za izvršenje treće zavodske mere, često dovode u pitanje ostvarivanje njihove svrhe.

L I T E R A T U R A :

1. Joksić, I., (2011). Kažnjavanje maloletnika u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske. *Bezbednost* (2), str. 134-148.
2. Kutlešić, V. et. al., (2005), Model izvršenja zavodske mere upućivanja u vaspitno-popravni dom u: Radovanović, D. (urednik), *Kazneno zakonodavstvo, progresivna ili regresivna rešenja*, Beograd, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Viša škola unutrašnjih poslova
3. Konstantinović-Vilić, S., Kostić, M., (2011). Sistem izvršenja krivičnih sankcija i penalni tretman u Srbiji, Niš, Centar za publikacije - Pravni fakultet
4. Knežević, S., (2010). *Maloletničko krivično pravo*, Niš, Centar za publikacije - Pravni fakultet
5. Perić, O., (2007), *Komentar Zakona o maloletnim učinocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica*, Beograd, Službeni glasnik
6. Perić, O. et. al., (2008). *Politika izricanja krivičnih sankcija prema maloletnicima u Republici Srbiji*, Beograd, Centar za mir i razvoj demokratije
7. Soković, S., Bejatović, S., (2009). *Maloletničko krivično pravo*, Kragujevac, Pravni fakultet
8. *Zakon o maloletnim učinocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica*, Službeni glasnik RS, br. 85/05;

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

340.134(4-672EU:497.11)(082)

**USAGLAŠAVANJE pravne regulative sa pravnim tekovinama
Evropske unije** = Harmonisation of legislation with the European Union
acquis / priredio, edited by Milorad Bejatović. - Novi Sad : Pravni fakultet
za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija = Faculty of Law
for Business and Judiciary University Business Academy, 2016 (Novi Sad :
Feljton). - 404 str. ; 24 cm

"Zbornik referata sa Međunarodnog naučnog skupa održanog od 22-24.
septembra 2016. godine u Novom Sadu" --> kolofon. - Tiraž 150. - Str. 11-14:
Uvodna reč ; An introductory word / Milorad M. Bejatović. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Rezime na engl.
jeziku uz većinu radova.

ISBN 978-86-6019-066-8

a) Правна регулатива - Усаглашавање - Србија - Европска унија - Зборници
COBISS.SR-ID 307889927